

УДК 343.163

Галина Григорівна СТЕФАНОВА,

*студент 3 курсу Навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);*

Ірина Леонтіївна БУЛИК,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ – НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Термін «прокуратура» походить від лат. *Procurator* – піклуюсь, керую; означає державний орган, який здійснює нагляд за точним виконанням законів, законності, притягненням до суду правопорушника.

У ряді країн прокуратура функціонує у системі органів виконавчої (Данія, Італія) та судової влади (Грузія). Також існує у вигляді органу, що підзвітний і підконтрольний вищим колегіальним державно-партійним органам держави (Китай, Куба), або ж взагалі відсутня (Ватикан, Кувейт). Однак у більшій частині країн світу, і в Україні також, прокуратура не має відношення до будь-якої гілки влади: законодавчої, виконавчої чи судової.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» прокуратура України - це єдина централізована система органів державної влади, які відповідно до Конституції та закону України «Про прокуратуру» здійснюють обвинувальну, представницьку, контрольню-наглядову функції.

Упродовж 2017 року слідчими Головного слідчого управління (ГСУ) та регіональних прокуратур розслідувано понад 23300 кримінальних проваджень, переважно – щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, злочинів, вчинених службовими особами органів влади та місцевого самоврядування, злочинів, які викликають великий суспільний резонанс, у тому числі корупційних. За вказаний період слідчими регіональних прокуратур завершено досудове розслідування у 11108 кримінальних провадженнях, слідчими ГСУ Генеральної прокуратури України – у 215 кримінальних провадженнях [1].

Діяльність прокуратури України ґрунтується на засадах: верховенства права, законності, справедливості, неупередженості, територіальності, презумпції невинуватості, незалежності прокурорів, неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки [2].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про прокуратуру» – прокуратура України *становить єдину систему*, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Систему прокуратури України становлять: Генеральна прокуратура України; регіональні прокуратури; місцеві прокуратури; військові прокуратури та Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Генеральна прокуратура України організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури. Її очолює Генеральний прокурор, який має першого заступника та чотирьох заступників, а також заступника Генерального прокурора – Головного військового прокурора. У структурі Генеральної прокуратури України утворюються департаменти, управління, відділи, а також Генеральна інспекція. Управління та відділи можуть бути самостійними або входити до складу департаменту (управління). У Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Головна військова прокуратура, яку очолює заступник Генерального прокурора – Головний військовий прокурор [2].

Також у Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються наступні функції: 1) здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; 2) підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; 3) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов’язаних із корупційними правопорушенням [2].

Відповідно до ч. 4, ст. 8-1 ЗУ «Про прокуратуру» до загальної структури Спеціалізованої антикорупційної прокуратури входять центральний апарат і територіальні філії, які розташовуються в тих самих містах, в яких розташовані територіальні управління Національного антикорупційного бюро України. Керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури підпорядковується безпосередньо Генеральному прокурору.

До військових прокуратур належать Головна військова прокуратура (на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України), військові прокуратури регіонів (на правах регіональних), військові прокуратури гарнізонів та інші військові прокуратури (на правах місцевих), перелік яких визначається в Додатку до Закону «Про прокуратуру». У разі якщо в силу виключних обставин у певних адміністративно-територіальних одиницях не діють органи прокуратури України, які мають здійснювати там нагляд, за рішенням Генерального прокурора виконання їх функцій може покладатися на військові прокуратури. Утворення, реорганізація та ліквідація військових прокуратур, визначення їх статусу, компетенції, структури і штатів здійснюються Генеральним прокурором [2].

Згідно статті 10 ЗУ «Про прокуратуру» у системі прокуратури України діють регіональні прокуратури, до яких належать прокуратури областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя. Регіональну прокуратуру очолює керівник регіональної прокуратури - прокурор області, Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя, який має першого заступника та не більше трьох заступників. У структурі регіональної прокуратури утворюються підрозділи - управління та відділи. Керівник регіональної прокуратури представляє регіональну прокуратуру у зносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, особами, підприємствами, установами та організаціями. У системі прокуратури України діють місцеві прокуратури, перелік та територіальна юрисдикція яких визначається в Додатку до Закону «Про прокуратуру». Місцеву прокуратуру очолює керівник місцевої прокуратури, який має першого заступника та не більше двох заступників. У структурі місцевої прокуратури в разі необхідності утворюються такі підрозділи, як відділи.

Керівник місцевої прокуратури представляє місцеву прокуратуру у зносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, особами, підприємствами, установами та організаціями [2].

Відповідно до ст. 14 Закону України «Про прокуратуру» загальна чисельність працівників органів прокуратури становить не більше 15000 осіб. У структурі органів прокуратури встановлюються посади державних службовців, інших працівників, діяльність яких регулюється цим Законом та іншими законодавчими актами України.

Отже, систему органів прокуратури становлять територіальні та спеціалізовані прокуратури. Територіальні прокуратури створені та функціонують відповідно до адміністративно-територіального устрою України, а спеціалізовані прокуратури створюються за галузевим принципом і виконують відповідні їм функції. Кожна прокуратура очолюється своїм керівником, має свою структуру та підпорядкування.

Список бібліографічних посилань

1. Вісник прокуратури. 2018 № 1. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/announcer.html> (дата звернення: 27.03.2019).
2. Про прокуратуру : закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 30.03.2019).
3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 30.03.2019).

Одержано 03.04.2019